

SITUAȚIA MARINEI MILITARE ROMÂNE ÎN ANUL 1950

Dr. Ion RÎȘNOVEANU

Cercetător științific gr. III
Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I”
DOI: 10.55535/GMR.2022.3.12

Măsurile militare stabilite prin Tratatul de Pace de la Paris din 10 februarie 1947 au diminuat considerabil capacitatea de luptă a Armatei Române. Acest document diplomatic internațional prevedea că efectivele aflate sub arme nu trebuiau să depășească 138.000 de militari, numărul avioanelor militare era redus la 150, dintre care 100 de aparate de luptă, iar Marinei Militare i se interzicea să aibă în dotare, în principal, submarine și vedete torpiloare.

De asemenea, Marina Militară putea fi încadrată cu cel mult 5.000 de oameni, iar valoarea tonajului total al navelor nu putea să depășească 15.000 tdw.

Începând cu anul 1948, s-a trecut la reorganizarea Armatei Republicii Populare Române, în conformitate cu impunerile Comisiei Aliate de Control (Partea Sovietică) și cu prevederile Tratatului de Pace de la Paris.

În acest context, Marina Militară, alături de Comandamentul Marinei Militare ca eșalon superior, a primit o nouă organizare, care a ținut cont și de problemele bugetare, firești, pe care le-a avut România după cel de Al Doilea Război Mondial.

Cuvinte-cheie: Marina Militară, apărarea litoralului maritim, nave de luptă, pregătirea de luptă, Tratatul de Pace de la Paris.

INTRODUCERE

Proclamarea Republicii Populare Române la 30 decembrie 1947 a adus modificări organizatorice la nivelul conducerii Marinei Militare. Astfel, în baza Ordinului Ministerului Apărării Naționale (M.Ap.N.) nr. 510919 din 5 ianuarie 1948, comunicat prin Ordinul de Zi nr. 86 din 8 ianuarie 1948 al comandantului Marinei, denumirea de *Marina Regală* și *Comandamentul Marinei Regale* au fost înlocuite cu *Marina Militară*, respectiv *Comandamentul Marinei Militare* (Glodarenco, Croitoru, Vochițu, Stan&Rîșnoveanu, 2010, p. 230).

Începând cu anul 1948, odată cu instaurarea regimului de *democrație populară* în România, noile autorități militare de la București au început creionarea unei noi doctrine de apărare a țării, pe baza învățămintelor desprinse din participarea Armatei Române la cel de Al Doilea Război Mondial.

Interesul Ministerului Apărării Naționale față de refacerea Marinei a reieșit la 3 august 1948, când ministrul apărării, generalul-colonel Emil Bodnăraș, a inspectat navele și unitățile Marinei Militare din Constanța și s-a întâlnit cu toate cadrele superioare la bordul navei *LIBERTATEA* (AMNR, f. 229).

Astfel, ministrul apărării naționale a ordonat ofițerilor din Marele Stat Major să elaboreze ipoteze în care s-ar fi putut afla România în cazul unui eventual conflict. În funcție de aceste ipoteze, specialiștii din Subsecretariatul Marinei au elaborat un plan de înzestrare, instrucție și pregătire politică a Marinei Militare, realizabil în decurs de maximum 10 ani, în condițiile în care se anticipa un atac combinat al forțelor inamice, pe mare, pe uscat și din aer (Moșneagu, 2006, p. 240).

Interesant este faptul că, fără a intra în amănunte legate de necesarul de înzestrare cu nave de luptă, echipament naval și muniție, precum și de amenajarea unor puncte fortificate pe întreaga zonă costieră a României de la Marea Neagră, costul total al acestui plan era estimat la suma de 91.930.000.000 de lei (AMNR, ff. 164, 197-219; Moșneagu, p. 244).

Începând cu anul 1948, odată cu instaurarea regimului de „democrație populară” în România, noile autorități militare de la București au început creionarea unei noi doctrine de apărare a țării, pe baza învățămintelor desprinse din participarea Armatei Române la cel de Al Doilea Război Mondial.

În condițiile în care se acutizau raporturile economice, diplomatice, politice și militare dintre Uniunea Sovietică și Statele Unite, respectiv dintre alianțele care erau conduse de cele două Mari Puteri, conducerea Comandamentului Marinei Militare a propus ca, pentru executarea misiunilor specifice, să fie create două Mari Unități, una care să aibă ca arie de responsabilitate zona costieră și apele naționale din bazinul Mării Negre, respectiv cealaltă pentru apărarea zonei fluviale.

REORGANIZAREA ADMINISTRATIVĂ A MARINEI MILITARE

La 7 aprilie 1948, comandorul Eugen Săvulescu, în calitate sa de comandant al Marinei Militare, a trimis ministrului apărării naționale un *Memoriu privitor la problemele forțelor navale*, în care se arăta, printre altele, că „...o acțiune aero-navală în această mare (Marea Neagră, n.a.), urmată de o debarcare, ar duce pe atacatori direct pe teritoriul Uniunii Sovietice, bastionul principal al forțelor democratice. Dobrogea întregă poate constitui un uriaș cap de pod, ale cărui puncte importante pot fi ocupate în câteva ore de mijloacele mecanizate și de parașutiști. O debarcare în acest loc ar intercepta artera Dunării, cea mai importantă cale de comunicație dintre URSS și aliații ei din Balcani. În sfârșit, o debarcare în Dobrogea ar tăia legătura dintre URSS și republicile populare din Balcani, fapt care ar putea fi scontat ca producător de efecte politice maxime. Astfel încât, în concluzie, litoralul maritim al României se situează pe primul plan de importanță în cazul unui conflict. Misiunea esențială a Marinei Române este deci apărarea acestui litoral contra unei asemenea eventualități”. (Moșneagu, p. 245).

„Litoralul maritim al României se situează pe primul plan de importanță în cazul unui conflict. Misiunea esențială a Marinei Române este deci apărarea acestui litoral contra unei asemenea eventualități”.

În ceea ce privește reorganizarea administrativă, în luna septembrie 1948, Marina Militară a devenit *Regiune*, creându-se depozite și centre de subzistență și echipament, administrându-se singură din punct de vedere al hrănirii, echipării și cazării.

În conformitate cu Ordinul Marelui Stat Major nr. 512990/1950, între 18 și 24 ianuarie 1950, Comandamentul Marinei Militare a organizat la Constanța o convocare a marilor unități de marină din Dobrogea, în cadrul căreia a fost executat un joc de război pe hartă cu simplă partidă, cu tema *Apărarea unei porțiuni de litoral*. Jocul de război a fost condus de comandorul Emil Grecescu, comandantul Marinei Militare. Pe baza concluziilor acestui exercițiu, Statul Major al Comandamentului Marinei Militare a întocmit *Instrucțiunile pentru apărarea litoralului*.

În conformitate cu *Planul de acțiune pentru apărarea litoralului maritim*, document *strict secret* al Comandamentului Marinei, emis la data de 7 februarie 1949, Marina Militară reprezenta principala structură din cadrul Ministerului Apărării Naționale care avea misiunea fundamentală să interzică o eventuală debarcare aero-navală a inamicului pe litoralul românesc al Mării Negre, precum și o afluire a forțelor acestuia în vederea forțării trecerii Dunării, pe direcția generală București.

În aceste condiții, în perioada 26 ianuarie-2 februarie 1950, generalul-colonel Emil Bodnăraș, în calitate de ministru al apărării naționale, însoțit de un grup de ofițeri din organele centrale, a efectuat un control la unitățile și marile unități din subordinea Comandamentului Marinei Militare, prilej cu care au fost urmărite o serie de aspecte legate de *„capacitatea de luptă, mersul pregătirii de luptă și politice, precum și modul de gospodărire al comandamentelor și unităților Forțelor Maritime, Forței Navale, Apărării Litoralului Maritim și Brigăzii 25 Moto”* (AMNR, c. 351).

În urma acestui control, ministrul comunist a emis, în data de 21 martie 1950, *Ordinul Ministrului Apărării Naționale al Republicii Populare Române nr. 10*, document structurat pe șase mari teme, respectiv: *„Starea de organizare și capacitatea de luptă a unităților, Pregătirea de luptă și politică, Starea armamentului și a mijloacelor tehnice de luptă, Modul de gospodărire și serviciul în unități, Starea politico-morală și disciplinară și Controlul și ajutorul unităților din partea șefilor”* (Ib.), în care erau prezentate, în culori sumbre, organizarea Marinei Militare, precum și capacitatea de luptă și intervenție a acesteia în cazul unei eventuale agresiuni străine în zona litoralului maritim românesc de la Marea Neagră.

Documentul prezenta, în prima parte, faptul că verificarea realizată de ofițerii din aparatul central al Ministerului Apărării Naționale a scos în evidență o stare de lucruri total nesatisfăcătoare în ceea ce privește capacitatea de luptă a unităților, precum și *„lipsuri serioase în serviciul de corp, în modul de gospodărire și instrucție”* (Ib.). Excepție de la această situație făceau Brigada 25 Moto, precum și Divizionul 75 Artilerie din Sectorul 3 al Apărării Litoralului Maritim, care *„s-au prezentat ceva mai bine sub raportul pregătirii de luptă și politice”* (Ib.).

Interesant este faptul că, potrivit înaltului demnitar militar comunist, deficiențele mari descoperite în marile unități și unități

GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

În conformitate cu „Planul de acțiune pentru apărarea litoralului maritim”, document „strict secret” al Comandamentului Marinei, emis la data de 7 februarie 1949, Marina Militară reprezenta principala structură din cadrul Ministerului Apărării Naționale care avea misiunea fundamentală să interzică o eventuală debarcare aero-navală a inamicului pe litoralul românesc al Mării Negre, precum și o afluire a forțelor acestuia în vederea forțării trecerii Dunării, pe direcția generală București.

Generalul-colonel Emil Bodnăraș considera că Marele Stat Major, Comandamentul Marinei Militare, precum și „unele organe centrale ale Ministerului Apărării Naționale n-au depus efortul necesar ridicării capacității de luptă a unităților din Dobrogea”. Mai mult, acesta considera că în comandamente și unități se exercita, adesea, „o comandă formală și birocratică, alături de lipsa de inițiativă în muncă”, motiv pentru care s-a ajuns „la practica dăunătoare de a aștepta mereu ordine de sus”.

dislocate în Dobrogea erau cauzate, în primul rând, de lipsa de responsabilitate și de inactivitatea „condamnabilă a mai multor șefi ierarhici superiori” (Ib.) din cadrul Forțelor Maritime, Forței Navale și Apărării Litoralului Maritim.

De asemenea, generalul-colonel Emil Bodnăraș considera că Marele Stat Major, Comandamentul Marinei Militare, precum și „unele organe centrale ale Ministerului Apărării Naționale n-au depus efortul necesar ridicării capacității de luptă a unităților din Dobrogea”. Mai mult, acesta considera că în comandamente și unități se exercita, adesea, „o comandă formală și birocratică, alături de lipsa de inițiativă în muncă”, motiv pentru care s-a ajuns „la practica dăunătoare de a aștepta mereu ordine de sus” (Ib., cc. 351-352).

În primul capitol, *Starea de organizare și capacitatea de luptă a unităților*, ministrul apărării naționale a făcut o prezentare obiectivă a capacității de luptă, precum și a organizării unităților și marilor unități din compunerea Comandamentului Marinei Militare care asigurau apărarea litoralului maritim și, implicit, interzicerea unei eventuale înaintări inamice pe direcția generală Câmpia Munteniei-București.

Prima problemă identificată în acest document a fost reprezentată de faptul că atât Comandamentul Forțelor Maritime, cât și Statul Major al acestuia nu aveau un plan al apărării litoralului maritim și nici hărțile topografice necesare, „motiv pentru care unitățile subordonate nu au lucrat nimic în această direcție” (Ib.).

Mai grav era faptul că, potrivit acestui raport, la nicio unitate nu exista un plan de alarmare sau instrucțiuni prin care să se precizeze „locul și în cât timp trebuie să se adune unitatea sau subunitatea, care sunt zonele sau pozițiile pe care trebuie să le ocupe, cantitățile de munițiuni și hrană ce trebuie să aibă, transportul, organizarea anunțării ofițerilor etc.” (c. 352).

De asemenea, lucrările de fortificație permanentă, care au fost construite de-a lungul zonei costiere românești de la Marea Neagră, nu erau încă repartizate subunităților care asigurau paza litoralului, comandantii acestora neavând nici măcar planurile acestor lucrări din sectoarele pe care le aveau în subordine. Mai mult, *batalioanele de mitraliere*, precum și *divizioanele independente de artilerie*, care se aflau în compunerea sectoarelor Apărării Litoralului Maritim, nu aveau amplasamentele fixate și amenajate.

Și la marile unități din subordinea Comandamentului Marinei Militare organizarea lăsa mult de dorit. Astfel, în opinia generalului-colonel Emil Bodnăraș, dislocarea Brigăzii 25 Moto, precum și a Comandamentului Sectorului 2 al Apărării Litoralului nu corespundeau nevoilor operative, iar unitățile brigăzii, dotate cu tunuri calibru 45 mm și 57 mm, dar și obuziere de 122 mm, nu aveau muniția necesară pentru executarea misiunii care le-a fost încredințată.

De asemenea, raportul conținea și o serie de detalii legate de gestionarea defectuoasă a resursei umane din cadrul Brigăzii 25 Moto: „... oamenii vechi sunt constituiți în subunități separate de acelea ale ostașilor noi – în loc să formeze osatura grupelor, echipelor de servanți și echipajelor – deși am dat instrucțiuni precise în acest sens. Datorită acestor lipsuri, capacitatea de luptă a unităților și subunităților scade” (cc. 352-353).

Existau lipsuri și în ceea ce privește faptul că, în ordinea de bătaie a statelor majore ale unităților și subunităților de tancuri și infanterie moto, nu era prevăzută funcția de loctiitor tehnic, iar la batalioanele independente de infanterie motorizată nu era prevăzut aparatul politic. Personalul medical era, de asemenea, insuficient, iar plutonierii de companie nu erau prevăzuți în ordinea de bătaie a niciunei unități. Însă, aspectul care l-a deranjat cel mai mult pe înaltul oficial militar a fost reprezentat de faptul că „niciun comandant n'a avut inițiativa de a pune problema lichidării acestor lipsuri în organizarea unităților” (c. 353).

Aspecte negative au fost identificate și în ceea ce privește transmisiunile radio. Astfel, unitățile care aveau ca arie de competență litoralul românesc al Mării Negre aveau o dotare complet insuficientă în mijloace radio, iar transmisiunile cu fir funcționau defectuos între București și Constanța, nefiind îndeplinite condițiile tehnice necesare pentru asigurarea unor legături securizate, operative și permanente.

Nemulțumirile ministrului apărării naționale erau legate și de faptul că, în timpul acestei verificări, marile unități și unități dislocate în Dobrogea nu i-au prezentat schema legăturilor radio și cu fir, considerat „document operativ de bază” (cc. 352-353).

În partea a doua, *Pregătirea de luptă și politică*, ideea generală a raportului era că planificarea pregătirii de luptă și politică a unităților și cadrelor era satisfăcătoare. Totuși, Statul Major al Comandamentului Forțelor Maritime nu a făcut față sarcinilor „și nu a înțeles rolul

Raportul conținea și o serie de detalii legate de gestionarea defectuoasă a resursei umane din cadrul Brigăzii 25 Moto: „... oamenii vechi sunt constituiți în subunități separate de acelea ale ostașilor noi – în loc să formeze osatura grupelor, echipelor de servanți și echipajelor – deși am dat instrucțiuni precise în acest sens. Datorită acestor lipsuri, capacitatea de luptă a unităților și subunităților scade”.

Nu numai pregătirea profesională a ofițerilor era precară, ci și pregătirea de luptă a militarilor în termen, în condițiile în care, „rămânând la metodele învechite, în toate armele, s'a executat, cu ostașii tineri, în prima subperioadă, numai pregătirea de luptă infanteristică, fără să se dea și noțiunile elementare specifice armei respective”.

organizator al planificării”, motiv care l-a făcut pe ministrul apărării naționale să consemneze faptul că, „în locul unei munci de planificare creatoare executat minuțios, se mulțumea să transmită în mod mecanic prescripțiile directivelor organelor centrale, fără să țină cont de posibilitățile reale și condițiunile specifice ale unităților din subordine” (c. 353).

În ceea ce privește pregătirea de luptă a ofițerilor, subofițerilor și soldaților aflați în organica marilor unități și unități dislocate în provincia dintre Dunăre și Marea Neagră, concluziile raportului, prezentate cu obiectivitate, erau dintre cele mai sumbre.

Din acest document a reieșit faptul că pregătirea stat majoriștilor din comandamente și unități nu era planificată și, în consecință, nu era executată, motiv pentru care „statele majore nu se prezintă ca organe de conducere bine închegate” (Ib.). Interesant este faptul că aceeași stare de lucruri se regăsea și în ceea ce privește pregătirea cadrelor Forței Navale. Motivul identificat în acest raport, pentru această situație, era faptul că, în nicio unitate, comandanții nu dădeau dovadă de exigență și nu creau condițiile necesare pentru studiul individual și, în consecință, pentru buna pregătire militară și politică a ofițerilor.

Însă, nu numai pregătirea profesională a ofițerilor era precară, ci și pregătirea de luptă a militarilor în termen, în condițiile în care, „rămânând la metodele învechite, în toate armele, s'a executat, cu ostașii tineri, în prima subperioadă, numai pregătirea de luptă infanteristică, fără să se dea și noțiunile elementare specifice armei respective. Faptul acesta a contribuit la o însemnată scădere a capacității de luptă a unităților” (Ib.). Această situație era completată și de faptul că la nicio unitate nu a fost executată pregătirea pentru acțiunile de noapte, la bateriile de coastă lipsind amenajările necesare acestui scop.

În conformitate cu acest document, calitatea pregătirii de luptă a trupei și a cadrelor era inferioară față de cerințele moderne, „din cauza unei slabe pregătiri metodice a cadrelor și a unei insuficiente baze materiale pentru pregătirea de luptă” (Ib.). Astfel, au fost identificate o parte dintre motivele care au dus la această stare de lucruri. Documentul explica faptul că, în cazul instrucției desfășurate cu o subunitate de puterea unui pluton, erau instruiți 1-2 soldați, de preferință dintre cei care absolviseră măcar șapte clase primare, în timp ce restul soldaților priveau! Același lucru se întâmpla și în cazul

instrucției la nivel de companie, când doar un pluton era instruit, la nivel de batalion, și doar o companie primea instrucția de bază, sau la nivel de unitate de puterea unui regiment, când instrucția era realizată doar de un batalion.

Excepție făcea Divizionul de Artilerie, comandat de căpitanul Mihalache, care avea ca arie de competență Sectorul 3 al Apărării Litoralului, „unde această problemă a fost înțeleasă just și unde s'a asigurat ostașilor de la început un minimum necesar de pregătire de specialitate” (c. 354).

În ceea ce privește dotarea materială, ministrul apărării naționale evidenția faptul că, în timpul pregătirii de luptă, materialul didactic și aparatele erau folosite foarte rar, orele de recunoașterea armamentului realizându-se numai teoretic. Mai mult, în batalionul de tancuri, aflat în subordinea Brigăzii 25 Moto, întregul proces de instrucție se executa cu tancuri și autotunuri de producție germană, lăsate pe teritoriul României în timpul retragerii trupelor Wehrmacht-ului, „deși unitatea are armament nou sovietic, pe care îl ține, fără nicio justificare, depozitat în magazie” (Ib.).

Interesante sunt concluziile la care a ajuns generalul-colonel Emil Bodnăraș, în calitate sa de ministru al apărării naționale, în legătură cu pregătirea de luptă a marilor unități și unități dislocate în Dobrogea: „Toate acestea au dus la o slabă pregătire individuală a ostașilor sub toate raporturile și la un slab progres în pregătirea cadrelor” (c. 355).

În capitolul al treilea al *Raportului nr. 10*, respectiv *Starea armamentului și a mijloacelor tehnice de luptă*, era evidențiată situația dificilă în care se găseau armamentul și tehnica de luptă aflate în dotarea marilor unități și unități inspectate de către înaltul oficial comunist. O primă concluzie se referea la faptul că ostașii și ofițerii nu erau educați „în spiritul dragostei față de armamentul lor”, motiv pentru care întreținerea acestuia se făcea în condiții nesatisfăcătoare, situație întâlnită, mai ales, la Regimentul 12 Artilerie și pe navele Forței Navale, lucru semnalat și la Brigada 25 Moto, unde „tancurile vechi sunt rău îngrijite” (Ib.).

O altă situație inacceptabilă pentru Emil Bodnăraș se referea la faptul că materialul de artilerie, aparatele de recunoaștere, precum și aparatele optice erau păstrate, conservate și întreținute în mod necorespunzător, fiind depozitate în încăperi expuse la variații bruște de temperatură. Excepție făceau Regimentul 12 Artilerie și Divizionul 75

GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

În capitolul al treilea al *Raportului nr. 10*, respectiv „Starea armamentului și a mijloacelor tehnice de luptă”, era evidențiată situația dificilă în care se găseau armamentul și tehnica de luptă aflate în dotarea marilor unități și unități inspectate de către înaltul oficial comunist.

Partea a patra a Raportului, „Modul de gospodărire și serviciul în unități”, prezintă aspecte cu privire la modalitatea în care comandanții coordonau serviciile marilor unități și unități pe care le aveau în subordine. În urma controlului efectuat, a fost identificată o stare de lucruri total nesatisfăcătoare în ceea ce privește efectuarea serviciilor de auto-gospodărire în cazărmile unităților, serviciului sanitar, precum și a serviciului de gardă.

Artilerie independent, unde întreținerea materialelor specifice se realiza în mod satisfăcător. Aceste neajunsuri erau cauzate, în mare măsură, și de faptul că, în unitățile verificate, nu era asigurat controlul regulat al armamentului și muniției de către șefii ierarhici, începând cu comandanții de tun sau de grupă.

De asemenea, nicio unitate nu avea un plan de reparare a armamentului, motiv pentru care existau cantități însemnate de armament cu defecțiuni tehnice. La Batalionul 25 Moto, Batalionul 28 Moto, precum și la Batalionul 34 Tancuri, nu existau ateliere de armurărie, dar nici maiștri armurieri și mecanici.

O situație deosebită a fost identificată la Depozitele de muniție de la Tulcea, unde nu au fost asigurate ordinea și controlul evidenței și întreținerii materialelor depozitate, mai ales în magaziiile cu torpile (cc. 355-356).

Partea a patra, *Modul de gospodărire și serviciul în unități*, prezintă aspecte cu privire la modalitatea în care comandanții coordonau serviciile marilor unități și unități pe care le aveau în subordine. În urma controlului efectuat, a fost identificată o stare de lucruri total nesatisfăcătoare în ceea ce privește efectuarea serviciilor de auto-gospodărire în cazărmile unităților, serviciului sanitar, precum și a serviciului de gardă.

Ministrul Apărării Naționale a constatat că, în majoritatea cazurilor, cazărmile erau întreținute în mod satisfăcător, mai puțin cazarma Batalionului de Infanterie Marină și canoniera *GHICULESCU*, unde, „din lipsa de grijă pentru om, este frig, murdar și umed” (Ib.).

O problemă serioasă, cu care se confruntau toate garnizoanele dislocate în provincia trans-danubiană, se referea la cazarea ofițerilor care, din punctul de vedere al ministrului apărării naționale, era „cu totul nesatisfăcătoare” (ib.), mai ales pentru promoția 30 decembrie 1949.

Ofițerii tineri care locuiau în cazărmi nu aveau la dispoziție modalități de recreere, se hrăneau insuficient, nu dispuneau de mobilierul necesar bunului trai și nu aveau căldură și lumină. Pe de altă parte, cazarea tinerilor ofițeri în oraș nu beneficia de sprijinul comandanților și al locțiitorilor politici ai acestora care, astfel, arătau „o totală lipsă de înțelegere politică a problemei”. În aceste condiții, raportul sugera că, „din această cauză, ofițerii își găsesc adesea locuințe într’un mediu dușmănos” (Ib.).

Nici în cazărmi lucrurile nu stăteau mai bine. În conformitate cu acest document, în majoritatea dormitoarelor domnea dezordinea, armamentul nu era aranjat în rastele, ranițele și alte elemente de uniformă erau depozitate în dezordine, nefiind repartizate pe oameni, în timp ce sub saltele și sub perne se păstrau diferite obiecte ale militarilor, iar în magazine, încălțăminte și cartușierele erau acoperite de mucegai. De asemenea, aspectul exterior al trupei era neîngrijit. Astfel, aproape niciun militar nu era tuns, echipamentul era neajustat, epoleții nu erau prinși regulamentar, iar „căciulile neasortate după culori” (Ib.).

O altă constatare era legată de modul în care era hrănită trupa. În urma controlului executat, s-a constatat că „hrana oamenilor în timpul inspecției a fost în general satisfăcătoare, deși pregătirea ei se face, aproape peste tot, în condițiuni nehygienice. Mesele pe care se prepară hrana sunt murdare, fapt ce poate duce, mai ales cu venirea primăverii, la intoxicații” (Ib.).

Procesul de preparare a hranei lăsa, și el, de dorit: „Alimentele distribuite zilnic nu sunt împărțite după menu, pe feluri de mâncare. Această importantă problemă alimentară o rezolvă numai bucătarul, așa cum se pricepe. Lipsește serviciul de zi pe bucătărie și nu este organizat controlul sanitar al pregătirii hranei. Bucătăriile de campanie – material costisitor – sunt lăsate după folosire într’o stare de murdărie condamnabilă” (cc. 356-357).

În ceea ce privește serviciul sanitar, ministrul apărării naționale considera că acesta își desfășura activitatea în „condițiuni primitive” (Ib.), toate unitățile având deficit de medici și sanitari. Această stare de fapt se resimțea, mai ales, în sectoarele Apărării Litoralului Maritim, unde unitățile și subunitățile erau dispersate. De asemenea, în incinta unităților nu existau farmacii, motiv pentru care ofițerii erau nevoiți să se deplaseze zeci de kilometri pentru procurarea medicamentelor.

De asemenea, din lipsa personalului medical și a localurilor corespunzătoare, tratamentul ambulatoriu și staționar al bolnavilor se făcea „complet necivilizat” (Ib.).

O atenție deosebită a fost acordată serviciului de gardă executat în marile unități și unități dislocate în Dobrogea, importanța acestuia fiind subestimată. Serviciul de gardă era organizat formal, iar corpurile de gardă nu erau amenajate corespunzător și nu aveau documentația

În ceea ce privește serviciul sanitar, ministrul apărării naționale considera că acesta își desfășura activitatea în „condițiuni primitive” (Ib.), toate unitățile având deficit de medici și sanitari. Această stare de fapt se resimțea, mai ales, în sectoarele Apărării Litoralului Maritim, unde unitățile și subunitățile erau dispersate.

În condițiile în care Armata Română parcurgea un proces agresiv și continuu de politizare, odată cu instaurarea unui regim politic totalitar la 30 decembrie 1947, evident că generalul-colonel Emil Bodnăraș, în calitate sa de ministru al apărării naționale, în inspecția executată la marile unități și unități dislocate în provincia dintre Dunăre și Marea Neagră, a acordat o atenție deosebită pregătirii politice și ideologice, așa cum reiese din partea a cincea a raportului său – „Starea politico-morală și disciplinară”.

corespunzătoare. O situație deosebită a fost identificată la Regimentul 12 Artilerie, unde corpul de gardă era instalat într-o cameră de trecere.

De asemenea, la corpurile de gardă, controlul sanitar nu era asigurat, iar santinelele primeau muniție de război doar pe timpul nopții (c. 357).

În condițiile în care Armata Română parcurgea un proces agresiv și continuu de politizare, odată cu instaurarea unui regim politic totalitar la 30 decembrie 1947, evident că generalul-colonel Emil Bodnăraș, în calitate sa de ministru al apărării naționale, în inspecția executată la marile unități și unități dislocate în provincia dintre Dunăre și Marea Neagră, a acordat o atenție deosebită pregătirii politice și ideologice, așa cum reiese din partea a cincea a raportului său, *Starea politico-morală și disciplinară*. Încă de la început, concluzia înaltului oficial comunist era că „pregătirea marxist-leninistă a ofițerilor și educația politică a ostașilor se fac la un nivel ideologic scăzut” (Ib.).

În continuare, se preciza faptul că citirea zilnică a ziarelor cu ostașii și gradații, una dintre cele mai importante activități desfășurate la nivelul armatei, nu se făcea în mod organizat, iar mijloacele de educație, precum cinema, radio sau conferințe, erau „puțin folosite” (Ib.).

O atitudine critică era îndreptată și asupra comandanților de unități și subunități care „aproape nu fac muncă educativă”, motiv pentru care „munca politică de partid se face adesea formal, ruptă de sarcinile concrete ale unității și subunității” (cc. 357-358).

Înaltul demnitar militar de la București aducea critici serioase și eșaloanelor superioare, arătând că „această situație se agravează prin lipsa unei munci organizate și sistematice din partea eșaloanelor superioare pentru ridicarea nivelului de pregătire al șefilor aparatului politic din unități, secretarilor organizațiilor de partid și tineret, dar mai ales prin lipsa lor de pe teren, pentru a arăta la fața locului cum trebuie să se lucreze” (Ib.).

Legat de acest aspect, respectiv neimplicarea factorilor de decizie de la nivel de mare unitate, Emil Bodnăraș constata că majoritatea organelor cu atribuții politice nu au renunțat la practica de a conduce din birou prin ordine și directive scrise, fără să meargă în unități. Concluzia exprimată era că, din aceste motive, „compania și bateria n’au devenit centrul muncii politice și de partid, în care se hotărăște succesul pregătirii de luptă și al educației ostașilor. Tot astfel se explică

și faptul că aproape nimeni nu cunoaște adevărata stare politico-morală a ostașilor și cadrelor” (c. 358).

Interesantă este și o altă remarcă din acest raport, și anume că, „*pentru a putea merge în mod organizat la spectacole, plătesc din banii lor proprii*”, în condițiile în care „*unitățile nu au deloc material pentru munca politică și culturală și nici fonduri pentru a acoperi aceste nevoi*” (Ib.).

Ministrul apărării naționale a făcut remarci deosebit de critice, acide chiar, în ceea ce privește problema disciplinei, care „*nu a atins nivelul cerut*” (Ib.). În opinia acestuia, în unitățile inspectate, comandanții, aparatul politic, organizațiile de partid și de tineret nu au depus suficiente eforturi pentru instaurarea unei ordini desăvârșite și a unei discipline militare, în condițiile în care comandanții de toate gradele nu au dat dovadă de exigență, mai mult, „*uneori, ei cad în familiarism și intimitate*” (Ib.). Tocmai de aceea, asemenea atitudine a dus, în unități, la comiterea de abateri de la disciplină, la accidente și la „*fapte imorale în număr excesiv de mare*” (Ib.).

Tradiția raportărilor false, adusă la nivel de politică de stat în România în anii '80, își are începutul încă de la instaurarea regimului de democrație populară. Astfel, în conformitate cu textul raportului întocmit de Emil Bodnăraș, „*în multe unități a devenit frecvent obiceiul rușinos de a minți atunci când se raportează, fie de către ostași, fie de ofițeri. Uneori, astfel de rapoarte false au fost patronate chiar de comandanții și ofițerii politici respectivi*” (Ib.), mai ales la Divizionul 20 AA sau Batalionul 26 Infanterie Moto Independent. Dar, cea mai interesantă remarcă a ministrului apărării naționale era în legătură cu faptul că existau încă unități ai căror loțiitori politici nu erau membri de partid, lucru considerat de neacceptat de către înaltul demnitar militar.

În partea a șasea, *Controlul și ajutorul unităților din partea șefilor*, este prezentat faptul că, în toate marile unități și unități inspectate, lipseau „*controlul planificat și sprijinul în muncă*”, motivația comandanților fiind că „*nu s-au primit de sus directivele corespunzătoare prin care să se precizeze cine și în ce măsură exercită în Marina Militară funcțiunile de control*” (Ib.). De asemenea, controalele realizate neorganizat și superficial duceau la o necunoaștere a stării unităților și a organizării lor, cele mai elocvente exemple fiind cel al comandorului Dumitrache

Ministrul apărării naționale a făcut remarci deosebit de critice, acide chiar, în ceea ce privește problema disciplinei, care „nu a atins nivelul cerut”. În opinia acestuia, în unitățile inspectate, comandanții, aparatul politic, organizațiile de partid și de tineret nu au depus suficiente eforturi pentru instaurarea unei ordini desăvârșite și a unei discipline militare, în condițiile în care comandanții de toate gradele nu au dat dovadă de exigență, mai mult, „uneori, ei cad în familiarism și intimitate”.

și al comandorului Moșor, exemplul personal dat subalternilor lipsind cu desăvârșire (c. 359).

În aceste condiții, în urma inspecției efectuate la marile unități și unități aflate în subordinea Comandamentului Marinei Militare dislocate în provincia dintre Dunăre și Marea Neagră, ministrul apărării naționale, generalul-colonel Emil Bodnăraș, a emis un Ordin care avea menirea să rezolve problemele identificate și să îmbunătățească, astfel, capacitatea de luptă atât a efectivelor Marinei Militare, cât și a trupelor terestre din subordinea acesteia, care aveau misiunea de a asigura apărarea litoralului maritim românesc.

*
* *

Pentru înlăturarea lipsurilor constatate,

ORDON:

1. Comandanții de M.U. și unități din Marina Militară să înlătore lipsurile enumerate în acest ordin, conform instrucțiunilor ce am dat la fața locului.

Comandantul Marinei Militare, comandor Grecescu Emil, să-mi raporteze de executare până la data de 5 Aprilie 1950.

Comandanții Regiunilor Militare să înlătore în unitățile ce au în subordine deficiențele similare enumerate în acest ordin.

2. Contrar indicațiilor mele verbale, pușca Z.B. trebuie să stea la rastel cu închizătorul închis și arcul destins. Pentru a se evita eventuale accidente în controlul armelor, comandanții unităților vor da indicațiuni asupra verificării magaziiilor armelor înainte de a fi așezate în rastel.

3. Comandanții, statele majore și organele politice de toate gradele să treacă de îndată și hotărât la măsuri cari să asigure ridicarea capacității și pregătirii de luptă a unităților.

Să realizeze o conducere de calitate superioară, folosind ca metodă de bază în sprijinul dat subalternilor exemplul personal și îndrumarea muncii la fața locului.

4. Pentru realizarea unui control planificat, conform ordinelor în vigoare pentru Armata de Uscaț, M.U. și unitățile Marinei Militare se asimilează astfel:

- Comandamentul Marinei Militare cu Regiunea Militară;*
- Comandamentul Forțelor Maritime cu Corpul de Armată;*
- Comandamentul Apărării Litoralului Maritim cu Divizia;*
- Comandamentul Forței Navale și Brigada 25 Moto cu Divizia;*
- Comandamentul Sectoarelor Maritime cu Regimentul.*

5. Pentru ridicarea nivelului pregătirii de luptă a unităților, comandanții de M.U. și unități să execute regulat alarme de instrucție cu scoaterea unităților din garnizoane în câmp sau în zonele respective de apărare. De regulă, aceste alarme să se îmbine cu executarea temelor tactice programate.

Până la 31 Martie 1950, Șeful Marelui Stat Major să trimită unităților instrucțiuni asupra modului de execuție a alarmelor de instrucție și de luptă.

Tot până la această dată să asigure cu hărți topografice unitățile dislocate în Dobrogea.

Ministrul Adjunct pentru problemele Spatelui Armatei să asigure în termenul ce am fixat construirea în Dobrogea a barăcilor necesare noiei dislocări a unităților Brigăzii 25 Moto.

6. „În problemele de pregătire de luptă și politică să se îmbunătățească radical organizarea și metodele de predare.

În acest scop să se folosească ședințele demonstrative prevăzute în program, precum și instructajele zilnice pentru îmbunătățirea muncii politice a cadrelor.”

Să se pună la punct neîntârziat pregătirea ofițerilor și statelor majore de toate categoriile, aceasta constituind sarcina principală a pregătirii de luptă.

Să se ajungă ca în mersul pregătirii ofițerilor statelor majore și subunităților să nu se piardă nici un minut, iar întreg efectivul să execute antrenamente practice în acțiunile prevăzute de regulamente în proporție de cel puțin 80% din timpul pregătirii de luptă. La baza întregii pregătiri să punem cerința „de a învăța numai ceea ce se cere la război”.

Să se dea o deosebită atenție pregătirii ofițerilor, subofițerilor și gradaților, creându-le în acest scop condițiunile necesare.

Subunitățile și statele majore ale unităților și M.U. să țină zilnic evidența mersului pregătirii de luptă. Datele acestei evidențe să se analizeze în scopul de a trage învățămintele necesare în vederea îmbunătățirii metodelor aplicate în muncă.

Șeful Direcției Pregătire de Luptă M.U. să elaboreze și să dea unităților până la data de 5 Aprilie 1950 formulare pentru ținerea evidenței pregătirii de luptă pe companie (baterie), batalion (divizion), regiment, divizie, regiune, separat pentru ostași și subofițeri și separat pentru ofițeri și state majore, cu instrucțiunile necesare pentru completarea lor.

7. Comandanții Marilor Unități și Locțiitorii Politici să treacă hotărât la îmbunătățirea calității muncii organelor politice, a organizațiilor de partid și tineret. Să sudeze munca politică și de partid cu sarcinile zilnice ale unității.

Să-și însușească o atitudine de intransigență față de cei ce comit abateri de la disciplina militară.

Să lupte cu hotărâre contra lipsei de responsabilitate, împotriva lipsei de inițiativă și contra lipsei spiritului de organizare în muncă.

Să educe zi de zi ostașii în spiritul devotamentului față de Partidul Muncitoresc Român și Patrie, al dragostei și devotamentului față de Uniunea Sovietică, precum și al urei neîmpăcate față de dușmanii democrației și ai socialismului.

Șeful Direcției Superioare Politice:

Să revadă până la 1 Mai 1950 încadrarea aparatului politic, să o completeze și să înlocuiască elementele cari nu corespund cerințelor.

Până la 5 Aprilie 1950 să modifice radical sistemul de muncă al organelor politice și aparatului politic, pe care să-l apropie de viața companiei, bateriei și escadronului, unde se hotărăște succesul pregătirii de luptă, al educației militare și politice.

Să ia măsuri imediate pentru ridicarea pregătirii cadrelor aparatului politic.

Să îmbunătățească aprovizionarea unităților cu material politico-cultural și să asigure fondurile necesare acestor nevoi.

8. Comandantul Artileriei Armatei:

Să elaboreze și să trimită până la 15 Aprilie 1950 instrucțiuni asupra:

a. Datelor periodice de executarea controlului la armament și munițiuni de către toți șefii ierarhici, începând cu comandantul de grupă.

b. Verificării și reglării armamentului de infanterie.

c. Fixării ordinii de reparare a armamentului de infanterie și artilerie.

d. Modulii de întreținere și depozitare a armamentului de toate categoriile.

În cursul lunii Aprilie „să se execute în poligonul artileriei armatei o demonstrație practică de stabilirea derivei normale la armamentul de artilerie și de verificarea liniei de miră la armamentul de infanterie, în acest scop vor fi aduși câte 3 ofițeri din fiecare unitate, inclusiv șefii Serviciului Armăturii”.

Tot până la această dată să se verifice în ce măsură sunt asigurate toate unitățile armatei cu ateliere de armurărie și să se ia măsuri pentru înființarea lor acolo unde lipsesc.

9. Ministrul Adjunct pentru problemele Spatelui Armatei să-mi prezinte până la 15 Aprilie 1950 propuneri concrete pentru:

a. Reorganizarea serviciului sanitar în armată.

b. Îmbunătățirea radicală a amenajării bucătăriilor unităților și a sistemului de preparare a hranei.

c. Folosirea și îngrijirea bucătăriilor de campanie.

d. Asigurarea treptată a cazărmilor cu mese, scaune, dulapuri și rastele.

e. Introducerea ordinii în serviciul auto al armatei.

10. Șeful Marelui Stat Major, până la 1 Mai 1950:

a. Să asigure dotarea unităților cu regulamente noi pentru „Serviciul interior”, „Serviciul în Garnizoană” și „Disciplinar”.

b. Să introducă în ordinea de bătaie a unităților și subunităților de tancuri și moto, precum și în comandamentele de M.U. de toate armele, funcția de loțiitor tehnic.

c. Pe baza propunerilor Comandamentului Artileriei și Corpului de Tancuri, să introducă în ordinea de bătaie a unităților ateliere de reparațiuni pentru armamentul de infanterie, armamentul de artilerie, autovehicole și tancuri, acolo unde lipsesc și sunt necesare.

d. Să organizeze și să asigure în cursul lunii Mai controlul executării prezentului ordin în unitățile dislocate în Dobrogea (cc. 359-363).

CONCLUZII

În finalul Ordinului ministrului Apărării Naționale al Republicii Populare Române nr. 10 din 21 martie 1950, generalul-colonel Emil Bodnăraș a luat o serie de măsuri față de acei comandanți de mari unități și unități a căror activitate a generat disfuncționalități atât în actul de comandă, cât și la nivelul structurilor pe care le comandau. De asemenea, i-a felicitat și recompensat pe comandanții de mari unități și unități care au obținut rezultate bune în procesul de pregătire militară și politică.

Astfel, colonelul Colceag, comandantul Brigăzii 25 Moto, precum și căpitanul Mihalache, comandantul Divizionului de Artilerie din Sectorul 3 al Apărării Litoralului Maritim, au fost citați prin Ordin de Zi pe Armată pentru „rezultatele bune obținute în pregătirea de luptă a unităților subordonate și pentru inițiativă în muncă” (c. 363).

În schimb, comandorul Aurel Dumitrache, șef de Stat Major al Forțelor Maritime, și comandorul Nicolae Moșor, comandant al Apărării Litoralului Maritim, au fost trecuți la dispoziția Direcției Cadrelor Armatei „pentru lipsă de responsabilitate în executarea funcțiilor

Generalul-colonel Emil Bodnăraș a luat o serie de măsuri față de acei comandanți de mari unități și unități a căror activitate a generat disfuncționalități atât în actul de comandă, cât și la nivelul structurilor pe care le comandau. De asemenea, i-a felicitat și recompensat pe comandanții de mari unități și unități care au obținut rezultate bune în procesul de pregătire militară și politică.

ce ocupă, fapt ce a dus la scăderea capacității de luptă a unităților din subordine” (Ib.).

Comandorul Corneliu Lungu, comandantul Forțelor Navale, și locotenent-comandorul Florea Diaconu, loctiitor politic al Comandamentului Forțelor Maritime, au primit observații, „*pentru că nu au luat măsuri severe pentru întărirea ordinii în unități” (Ib.).*

Însă, mai important este faptul că astfel de măsuri disciplinare au fost luate la cel mai înalt nivel. Astfel, comandorului Emil Grecescu, comandantul Marinei Militare, și colonelului Ion Enescu, loctiitor politic, li s-a atras atenția „*asupra conducerii slabe și lipsei de ajutor în muncă față de unitățile subordonate” (c. 363).*

În concluzie, putem spune că, în primii ani de după instaurarea regimului de democrație populară în România, Armata Română s-a confruntat cu probleme multiple legate de dotare, instrucție, aprovizionare și organizare, în condițiile în care a fost demarat un amplu program de politizare a organismului militar.

În perioada 1948-1950, în urma unor eforturi financiare și organizatorice deosebite, au fost reparate 70% din materialele de artilerie și 60% din cele ale infanteriei. Însă, majoritatea armamentului continua să fie uzat, neputând fi folosit nici în procesul de instrucție, nici în cazul unui conflict la care România ar fi fost parte.

Una dintre problemele identificate de ministrul comunist a fost legată de precaritatea mijloacelor de transport aflate în stare de funcționare, la nivelul întregii armate, într-un procent de doar 10%, aducerea acestora în stare de funcționare fiind deosebit de dificilă.

Aprovizionarea efectivelor Armatei Române se găsea la un nivel nesatisfăcător dacă ținem seamă de gradul de asigurare a echipamentelor necesare. Astfel, pentru efectivele din timp de pace, echipamentul era asigurat în proporție de 75% la micul echipament, 100% la îmbrăcăminte și cazarmament și 52% la marele echipament.

În ceea ce privește asigurarea necesarului sanitar, medicamentele importante lipseau în proporție de 100%, în timp ce instalațiile dentare erau asigurate în procent de 86%, iar mobilierul și aparatele chirurgicale aveau un grad de acoperire de 40-50% (Duțu, 2016, p. 26).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

1. Duțu, Al. (2016). *Armata Română în vremuri de cumpănă. 1945-1965*. București: Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului.

În primii ani de după instaurarea regimului de democrație populară în România, Armata Română s-a confruntat cu probleme multiple legate de dotare, instrucție, aprovizionare și organizare, în condițiile în care a fost demarat un amplu program de politizare a organismului militar.

2. Glodarenco, O.-M., Atanasiu-Croitoru, A., Vochițu, A., Stan, F., Rîșnoveanu, I. (2010). *Istoria Statului Major al Forțelor Navale Române. 1860-2010. Monografie*. București: Editura Centrului Tehnic Editorial al Armatei.
3. Moșneagu, M. (2006). *Politica navală a României*. București: Editura Mica Valahie.
4. Arhivele Militare Naționale Române (AMNR), fond Comandamentul Marinei Militare, Secția Operații, dosar nr. 3750, f. 229; fond 5488, dosar nr. 3998, f. 164 și ff. 197-219; fond Microfilme, rola P.II.4.719, c. 351.

